

Hanna Sawicka

"250 rocznica urodzin Ignacego Krasickiego"

Biuletyn Polonistyczny 29/3-4 (101-102), 67-71

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Swoistą oprawę konferencji stanowiła zorganizowana przez Bibliotekę Główną rzeszowskiej WSP wystawa prezentująca poszczególne edycje twórczości pokolenia wojennego, oraz dokumenty i fotografie, związane z jego losem podczas hitlerowskiej okupacji.

Stanisław Kryński

"250 rocznica urodzin Ignacego Krasickiego"

w dniu 4 maja 1985 r. w Lidzbarku Warmińskim w zamku - siedzibie dawnych biskupów warmińskich - została zorganizowana sesja poświęcona Ignacemu Krasickiemu. Organizatorem było Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza - Oddział w Olsztynie przy współdziałaniu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Oddziału Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie oraz Urzędu Miejskiego w Lidzbarku Warmińskim.

Sesję rozpoczęła A. M a c k o w i c z - prezes Oddziału Towarzystwa Literackiego w Olsztynie. W swoim wystąpieniu naryskowała niektóre z kart historii Towarzystwa Literackiego, obchodzącego w 1986 r. stulecie swego istnienia. Przypomniała zjazd zorganizowany 50 lat temu we Lwowie z inicjatywy Towarzystwa Literackiego i Ossolineum, poświęcony 200 rocznicy urodzin Ignacego Krasickiego oraz ogólnopolski zjazd delegatów członków Towarzystwa Literackiego, zwołany 25 lat temu w Lidzbarku Warmińskim. Obecna sesja, mająca charakter regionalny, odbyła się w 35 roku działalności olsztyńskiego Oddziału Towarzystwa Literackiego.

Sesję otworzył Z. L i b e r a (UW), podkreślając szcze-

gólne znaczenie tej imprezy, zorganizowanej w mieście działalności Krasickiego. Następnie referent przeszedł do omówienia "wierszy różnych" poety. Na wstępie dokonał przeglądu badań nad życiem i twórczością Krasickiego, prowadzonych po wojnie, przedstawiając stanowiska niektórych badaczy, m.in. Wacława Borowego; Juliusza Kleinera, który uznał Krasickiego za najwybitniejszego reprezentanta poezji klasycznej, poezji intelektu; Juliusza Nowaka-Dłużewskiego, oceniającego bardzo krytycznie zachowanie Krasickiego na dworze pruskim, w poezji XBW zaś widzącego praktyczne urzeczywistnienie stylu klasycznego; Zbigniewa Golińskiego, autora monografii opartej na bogatym materiale dokumentacyjnym, która wniosła nowe konstatacje do stanu badań nad Krasickim (m.in. określono w niej stosunek Krasickiego do króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i króla pruskiego Fryderyka II); a także Paula Cazina, który w swojej monografii, udostępnionej polskiemu czytelnikowi w 1983 r. sytuuje Krasickiego na tle literatury francuskiej.

Następnie profesor Libera przeszedł do omówienia kilku analiz "wierszy różnych" Krasickiego. Twórczość liryczna poety w odbiorze powszechnym jest mało znana, oceniana też w sposób zdawkowy. Nowak-Dłużewski widział w niej jedynie retorykę. Konstanty Wojciechowski zauważał w lirykach filozofię życia poety, Borowy dostrzegał jej związki z poezją Horacego i Kochanowskiego, Kleiner wiersze liryczne określał jako "przygrywki do satyr". Krasicki napisał około 30 wierszy lirycznych w różnych okresach życia. Niektóre drukowały "Zabawy Przyjemne i Pozyteczne", część stanowi spuściznę pośmiertną. Są to liryki przeważnie o charakterze refleksyjnym, nie pozbawione sentencji, zawierające treści religijne (epitafia), patriotyczne, satyryczne, odznaczające się prostotą stylu i powagą słów.

Wśród nich najbardziej popularny, napisany po pierwszym rozbiórce Polski, stał się "Hymn do miłości ojczyzny" jako deklaracja istoty patriotyzmu - cierpienia i ofiar ponoszonych dla ojczyzny. Właśnie w wierszach liryczno-refleksyjnych ujawnia się najpełniej stosunek Krasickiego do spraw narodowych.

Wezyscy badacze twórczości lirycznej Krasickiego zgodnie stwierdzają, że dominuje w niej zasada umiaru, radości życia, poczucia humoru, nadzieja. Poeta sięga po oszczędne środki wyrazu, kontrast, paralelę. Wprowadza strofę saficką. Na tle polskiej liryki XVIII w. - wierszy Karpińskiego i Książnika - liryka Krasickiego stanowi zjawisko odrębne, rozpatrywane w kategoriach poezji intelektu, traktowane jako swoisty fenomen poetycki.

Z kolei T. K o s t k i e w i c z o w a (IBL) mówiła "O języku poetyckim Ignacego Krasickiego". Na początku referentka zaznaczyła, że jej osobistym pragnieniem jest, aby powstał słownik języka poetyckiego Krasickiego na wzór podobnego słownika, poświęconego językowi Adama Mickiewicza. Język Krasickiego wprowadza do poezji różne rejestry mowy - potoczność, mowę intymną, przysłowia; selekcja poety eliminuje zbędne wypowiedzi, doprowadza do zwięzłości. Zaprezentowana została leksyka poetycka w wierszach Krasickiego, funkcjonowanie wybranych słów, wyznaczających centrum problematyki wierszy. Egzemplifikacja dotyczyła czterech wybranych wyrazów: "los", "cnota", "pocziwość", "głupi", cytowanych na przykładzie kontekstów wierszy i poddanych dokładnej analizie frazeologicznej i składniowej. Krasicki mówiąc o sprawach człowieka i jego natury korzystał mistrzowsko ze słów-kluczy odpowiednio dobranych.

Referat na temat "Ignacy Krasicki czytany dzisiaj" zaprezentował Z. G o l i ń s k i (IBL) przedstawiając sylwetkę

poety na tle epoki. Mówca zanalizował podłoże filozoficzne twórczości poety, oparte na XVII-wiecznym sceptycyzmie i poglądach Plutarcha. Wyrazem poglądów poety stały się bajki i satyry, te ostatnie okazały się odwetem człowieka pokonanego przez "rzeczywistość nie dającą się naprawić przez bój literacki". Referent poddał ocenie postawę Krasickiego jako człowieka, przytaczając bogatą faktografię, sięgając po listy i wydarzenia, powiązania poety z osobą króla Stanisława Augusta Poniatowskiego i króla pruskiego Fryderyka II. W opinii współczesnych i potomnych uchodził za "dziecko szczęścia" z racji powinowactwa z królem polskim. Poeta odrzucał te opinie stwierdzając, że wszystko zawdzięcza sobie i swojej pracy.

Ostatnim wystąpieniem był referat S. A c h r e m c z y k a (Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego, Olsztyn) na temat "Ignacy Krasicki jako polityk, administrator i biskup warmiński". Przedstawione zostały opinie literatury historycznej, oceniającej krytycznie działalność Krasickiego na Warmii do pierwszego rozbioru w 1772 r. Najnowsze badania, oparte głównie na dokumentach diecezji warmińskiej, pozwalają na ukształtowanie innego obrazu. Edukację polityczną zdobywał Krasicki już w szkole - kolegium jezuickim we Lwowie, wiedzę tę pogłębiało doświadczenie zdobyte na dworach magnackich, w służbie prymasa Władysława Łubieńskiego w czasie bezkrólewia, w latach 1763-1764, oraz dzięki pełnieniu funkcji prezydenta trybunału koronnego w Lublinie. Krasicki jako biskup warmiński sprzeciwił się w 1767 r. ambasadorowi Repninowi, opowiadając się przeciw powołaniu delegacji sejmowej; popierał działalność konfederacji barskiej. Pełniąc obowiązki administratora całej Warmii do pierwszego rozbioru Polski ustanowił działanie bezpłatnej poczty na tym terenie, utrzymywanej z dochodów biskupstwa, wydał

dekret przeciw pijaństwu oraz zatwierdził reformę gospodarczą. Należy podkreślić, że w okresie pełnienia przez Krasickiego funkcji biskupa Lidzbark Warmiński przez okres dwudziestu lat tętnił polskim życiem. W trakcie badań dokumentów diecezji warmińskiej natrafiono na nieznaną dotąd sześciowiersz skreślony ręką Krasickiego, mówiący o trudach wizytacji parafii św. Jakuba w Olsztynie.

W dyskusji najwięcej głosów dotyczyło postawy Krasickiego po odłączeniu Warmii od Polski, wobec króla pruskiego Fryderyka II i ocena postępowania biskupa jako poddanego Prus. Stwierdzono, że Krasicki był postacią kontrowersyjną, jego postępowanie natury politycznej, stosunek do spraw polskich budzą do dziś wiele wątpliwości.

Hanna Sawicka

"Literatura Polski Ludowej 1945-1985"

W dniach 6-8 maja 1985 r. odbyła się w Warszawie - zorganizowana przez Zakład Literatury XX wieku Instytutu Literatury Polskiej UW - sesja naukowa poświęcona literaturze Polski Ludowej 1945-1985. Obok badaczy polskich w konferencji uczestniczyli uczeni reprezentujący placówki naukowe NRD. W programie obrad znalazło się łącznie dwadzieścia referatów historyków, teoretyków i socjologów literatury oraz językoznawców. Otwierając sesję, rektor UW prof. G. Białkowski przypomniał wieloletnie tradycje współpracy polsko-NRD-owskiej w zakresie polonistyki.

W referacie wstępnym "Przesłanki syntezy" A. L a m (UW) podjął próbę całościowego spojrzenia na powojenny proces histo-